

Доповідь

**СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ОДНА ІЗ СКЛАДОВИХ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ**

На сьогоднішній день, економічна безпека аграрного сектора економіки є однією із головних складових економічної безпеки держави, оскільки безпосередньо впливає на рівень захисту життєво-важливих її інтересів через рівень продовольчої безпеки країни. В свою чергу, на ефективний розвиток аграрного сектора впливає соціальна політика, якої дотримуються суб'єкти галузі і в результаті реалізації якої досягається певний рівень добробуту сільського населення, забезпеченість якісними продуктами харчування тощо.

Відповідно до Методики визначення основних індикаторів продовольчої безпеки у звіті «Про стан продовольчої безпеки України у 2012 році» середньодобова поживність раціону українця у даному році становила 2954 ккал, що на 18,2 % перевищує граничний критерій (2500 ккал). Порівняно із 2011 р. споживання калорій населенням України зросло на 0,1 відсотка. Як і у попередні роки, основну частину калорій українці споживали із продукцією рослинного походження. Натомість лише 28,6 % середньодобового раціону забезпечується за рахунок споживання продукції тваринного походження, що майже у 2 рази нижче за встановлений граничний критерій (55%) **(слайд 1)**.

Розглядаючи економічну безпеку з точки зору структурно-функціонального аспекту, варто відмітити, що вона включає такі основні складові: політико-правові; фінансову; виробничо-технологічну; інвестиційну; інноваційну; екологічну; маркетингову; інтелектуально-кадрову; соціальну; зовнішньоекономічну та інші. Кожна із цих складових має розгалужену систему показників, які визначають основні її параметри **(слайд 2)**.

Аграрний сектор як первісна ланка економіки України забезпечує від 8 до 9,2% валової доданої вартості **(слайд 3)**.

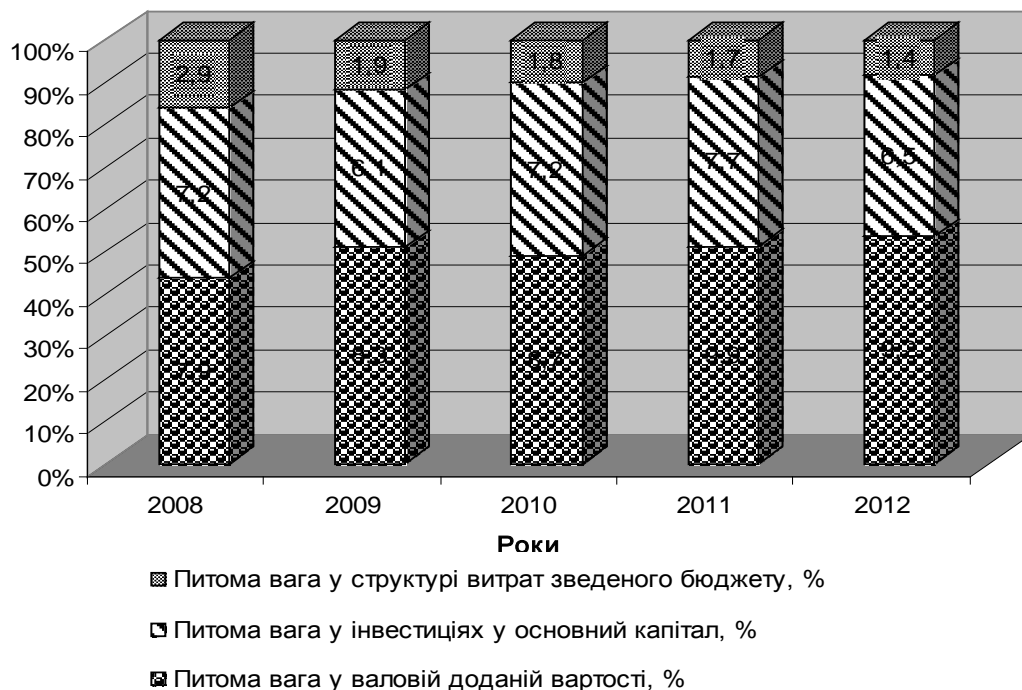

Рисунок 1 Частка аграрного сектора в економіці України 2008-2012 рр., %

У 2008-2012 рр. питома вага сільського господарства у валовій доданій вартості в економіці держави збільшується, проте частка даної галузі у структурі витрат зведеного бюджету та в інвестиціях у основний капітал – зменшується. Це свідчить про зменшення рівня інвестиційної привабливості аграрного сектора в порівнянні з іншими галузями.

Опосередковано економічна безпека держави характеризується рівнем зайнятості населення та рівнем оплати праці. Наприклад, рівень оплати праці працівників сільського господарства залишається одним з найнижчих, порівняно з іншими видами економічної діяльності. Так, у грудні 2013 р. середньомісячна заробітна плата штатних працівників у сільському господарстві становила 2520 грн, що на третину менше, ніж в середньому по Україні, на 40% – ніж у підприємствах транспорту та промисловості, та у 3 рази менше, ніж у суб'єктів фінансової діяльності.

Зниження якості життя громадян та рівня доходів населення вимагає від держави підвищення вимог щодо формування і реалізації соціальної політики. Незважаючи на це, протягом останніх років спостерігається значне

скорочення фінансування саме даної сфери, неузгодженість різних видів виплат із потребою щодо підтримки певних верств населення.

Тому в сучасних умовах господарювання постає нагальна потреба в створенні такого економічного інструменту, який би, не зважаючи на вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, міг вчасно реагувати на негативні наслідки в суспільстві та мінімізувати ризики, пов'язані з економічною безпекою держави.

Соціальна відповідальність є однією з тих рушійних сил в економіці держави, яка виводить країну на новий щабель розвитку за рахунок збалансування його економічної і соціальної складової. Тому основою досягнення економічної безпеки в державі, на нашу думку, повинна стати саме соціальна відповідальність суб'єктів господарювання, як усвідомлення власної ролі в економічних відносинах суспільства та забезпечення балансу інтересів при досягненні загальної цілі розвитку.

В Україні соціальна відповідальність суб'єктів господарювання перебуває на досить низькому рівні, проте останнім часом активізуються підприємства, менеджмент яких усвідомлює вплив цього фактору на їхню репутацію та економічний стан. На сьогодні вже недостатньо просто займатися благодійністю для створення позитивного іміджу, підприємствам необхідно дотримуватись соціальних прав та інтересів працівників, екологізації виробництва та управління якістю виробництва.

Соціальна відповідальність на сьогодні залишається абсолютно добровільним аспектом діяльності до якої переважно залучаються суб'єкти бізнесу, професійні спілки, неурядові організації, які діють у сфері прав захисту людини.

За результатами досліджень «Індексу прозорості та підзвітності компаній», які були проведені Центром «Розвиток КСВ» українські компанії недостатньо відкриті перед суспільством – у 59,8% компаній детальна інформація про їхню діяльність доступна лише для внутрішнього користування. Саме з метою стимулювання компаній до більшого рівня

розкриття інформації Центром «Розвиток КСВ» введено індекс, який розраховується на основі методики організації Beyond Business (Ізраїль) (слайд 5).

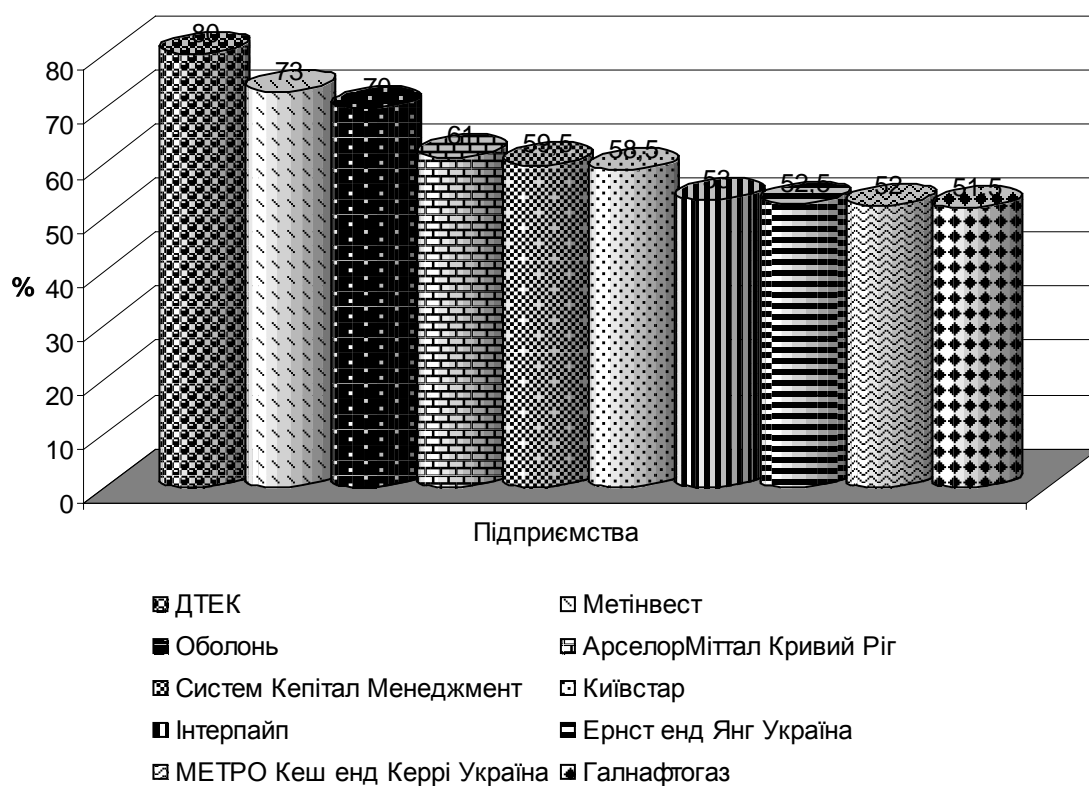

Рисунок 4 Результати Індексу прозорості та підзвітності компаній в Україні 2011

У першу десятку за індексом прозорості та підзвітності увійшли: «ДТЕК» (160 балів; 80% прозорості); «Метінвест» (146; 73%); «Оболонь» (140; 70%); «АрселорМіттал Кривий Ріг» (122; 61); «Систем Кепітал Менеджмент» (119; 59,5%); «Київстар» (117; 58,5%), «Інтерпайп» (106; 53%); «Ернст енд Янг Україна» (105; 52,5%); «МЕТРО Кеш енд Керрі Україна» (104; 52%); «Галнафтогаз» (103; 51,5%).

Щодо підприємств аграрного сектора, то на 12 місці в даному рейтингу знаходиться Агропромхолдинг «Астатра-Київ» – 92 бали (46%), на 20 місці – Миронівський хлібопродукт – 55 балів (27, 5%), на 26 місці – ТОВ СП «Нібулон» – 43 бали (22,5%), на 81 місці – Технологічна аграрна компанія «Об'єднана» – 21 бал (10,5%), на 86 місці – Кернел-Трейд – 19 балів (9,5%), на 98 місці – «Агросвіт» – 15 балів (7,5%) (слайд 6).

Хоча соціально відповідальний бізнес в Україні знаходиться на початковому етапі становлення включаючи державу, підприємства та персонал, проте протягом останніх років демонструє тенденції до розвитку і розширення.

Разом з тим, існує ряд проблем, які стримують розвиток соціальної відповідальності, а саме: відсутність нормативної бази щодо регулювання відносин у сфері соціальної відповідальності; фінансова нестійкість вітчизняного бізнесу, особливо в аграрному секторі; відсутність системності серед місцевих громад та постачальниками; відсутність поняття «культури» ведення бізнесу та інші **(слайд 7)**.

З метою стимулювання розвитку соціальної відповідальності у формуванні економічної безпеки України необхідно здійснити ряд заходів, серед яких: державна підтримка суб'єктів господарювання, які провадять соціальну відповідальність у вигляді пільгового оподаткування, державних нагород, грантів, заохочень; відкритість державних органів влади та всезагальна поінформованість щодо здійснення соціальних заходів; розробка та затвердження нормативних актів, які стосуються здійснення соціально-відповідального бізнесу в країні; зацікавленість місцевих органів влади у співробітництві з бізнесовими структурами; проведення конкурсів соціальних проектів та соціальних інвестицій на відповідних територіях підприємств, які займаються благодійністю; створення благодійних фондів, які мають спеціальне призначення; здійснення державними органами влади спеціальних семінарів, круглих столів з даної проблематики, із залученням фахівців університетів та інші **(слайд 8)**.

Лункіна Т.І. – к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту
Миколаївський національний аграрний університет